

Юридичні та регуляторні умови виробництва, зберігання та реалізації біопалив

І. О. Бондарчук

03.10.2023

Альтернативні види палива

«Альтернативні види палива» - тверде, рідке та газове паливо, яке є альтернативою відповідним традиційним видам палива і яке виробляється (видобувається) з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини.

Законі України «Про альтернативні джерела енергії».

Біопалива

Рідкі біопалива:

- Біоетанол – спирт етиловий зневоднений, виготовлений з біомаси або спирту етилового-сирцю для використання як біопалива;
- Біобутанол – спирт бутиловий, виготовлений з біомаси, що використовується як біопаливо або біокомпонент;
- Біодизельне паливо (біодизель) – метилові та/або етилові етери вищих органічних кислот, отриманих з рослинних олій або тваринних жирів, що використовуються як біопаливо або біокомпонент.

Закон України «Про альтернативні види палива»

Біопалива

Газові біопалива:

- Біогаз – газ, отриманий з біомаси, що використовується як паливо;
- Біоводень – водень, отриманий з біомаси, що є одним з видів біогазу;
- Біометан – біогаз, що за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає вимогам нормативно-правових актів до природного газу для подачі до газотранспортної або газорозподільної системи чи для використання як моторного палива.

Закон України «Про альтернативні види палива»

Законодавство України

- Закон України «Про альтернативні види палива»;
- Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального»;
- Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність»;
- Закон України «Про стандартизацію»;
- Закон України «Про ринок природного газу»;
- Митний кодекс України;
- Податковий кодекс України.

Державні стандарти

- ДСТУ 7687 ДСТУ 7687:2015, Бензини автомобільні Євро. Технічні умови - стандарт детально вписує вимоги до спиртовмісних бензинів E5, E7, E10;
- ДСТУ 7166:2010, Біоетанол. Технічні умови – вимоги щодо біоетанолу;
- ДСТУ EN 15376:2015, Палива автомобільні. Етанол як складник бензину. Вимоги та методи випробувань;
- ДСТУ 4311:2004, Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Продукція нафтопереробки та нафтохімії. Основні положення;
- ДСТУ 8695:2016, Паливо альтернативне для дизельних двигунів. Технічні умови. З поправкою;
- ДСТУ 8696:2016, Паливо альтернативне для бензинових двигунів. Технічні умови (E15, E20, E30, E40);
- ДСТУ 8697:2016, Добавка комплексна оксигенатна – стандарт описує перелік і вимоги до стабілізуючих добавок для додавання біоетанолу.

Особливості регулювання виробництва, зберігання та продажу біопалива

Біопаливо, зокрема скраплений та стиснений біометан, біодизель та бензин з додаванням біоетанолу - пальне:

- «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (далі – «**Закон про регулювання**»);
- «Про альтернативні види палива».

Ліцензування

Чинне законодавство України передбачає необхідність отримання ліцензії для ведення господарської діяльності на ринку пального, в тому числі біопалива, зокрема щодо:

- Виробництва пального;
- Зберігання пального;
- Оптового та роздрібного продажу пального.

Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального»

Відповідальність за операції з паливом без ліцензії

- ▶ **Відповідальність за статтею 204 Кримінального кодексу України**, що передбачає покарання у вигляді штрафу від 85 000 до 170 000 грн., або 3-5 років позбавлення волі (у разі повторного правопорушення);
- ▶ **Відповідальність за статтею 17 Закону про регулювання:**
 - виробництво пального без ліцензії – штраф 1 000 000 грн;
 - оптова торгівля паливом або зберігання пального без наявності ліцензії – 500 000 грн;
 - роздрібна торгівля паливом – 250 000 грн.

Ліцензування зберігання та торгівлі біопаливом

Оптова й роздрібна торгівля біопаливом та зберігання біопалива як пального здійснюються суб'єктами за наявності ліцензії, що видається Державною податковою службою України.

Суб'єкти господарювання отримують ліцензії на кожне місце торгівлі та/або зберігання пального.

Суб'єкт господарювання має право зберігати пальне без отримання ліцензії:

- В місцях виробництва пального, на які отримані відповідні ліцензії;
- У разі зберігання пального виключно у споживчій тарі до 5 літрів.

Постанова Верховного Суду від 31.05.2022 р. у справі № 540/4291/20:

ліцензія на зберігання пального не обов'язкова, якщо місце зберігання пального не може бути кваліфіковане як акцизний склад відповідно до абз.9 пп.14.1.6 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України:

- *загальна місткість розташованих ємностей для навантаження-розвантаження та зберігання пального не перевищує 200 кубічних метрів;*
- *суб'єкт господарювання отримує протягом календарного року пальне в обсягах, що не перевищують 1000 кубічних метрів*

Свідоцтво про належність пального до альтернативного палива

Свідоцтво про належність пального до альтернативного палива видається Держенергоефективності на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 1307 від 05.10.2004 року.

Гарантії походження

Відповідно до статей 8-1, 8-2 Закону про палива передбачається створення реєстру біометану, тобто електронної системи облікових записів, а також для формування гарантій походження біометану, їх передачі, розподілу або анулювання та надання сертифікатів походження біометану.

Реєстр біометану ведеться Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України з урахуванням вимог Порядку функціонування реєстру біометану, затвердженого постановою КМУ від 22 липня 2022 р. № 823 (надалі – «**Порядок № 823**»).

Обмеження виробництва та зберігання біоетанолу

Забороняється виробництво:

- Біоетанолу на акцизних складах, на яких здійснюється виробництво та/або зберігання інших видів спирту етилового (крім зберігання спирту етилового-сирцю, що використовується для виробництва біоетанолу);
- Спирту етилового денатурованого на акцизних складах, на яких здійснюється виробництво та/або зберігання спирту етилового неденатурованого.

На період воєнного стану:

- суб'єкти господарювання, які мають ліцензію на виробництво харчового (неденатурованого) спирту етилового можуть виробляти біоетанол (денатурований спирт етиловий);
- суб'єкти господарювання, які мають ліцензію на виробництво спирту етилового денатурованого, можуть виробляти біоетанол на акцизних складах, на яких здійснюється виробництво та/або зберігання спирту етилового денатурованого.

Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального»

Ліцензування

- Виробництва спирту;
- Зберігання спирту;
- Оптова та роздрібна торгівля спиртом.

* Ліцензія видається щодо кожного місця провадження ліцензійної діяльності

Відповідальність за операції з біоетанолом без ліцензії

- **Відповідальність за статтею 204 Кримінального кодексу України**, що передбачає покарання у вигляді штрафу від 85 000 до 170 000 грн., або 3-5 років позбавлення волі (у разі повторного правопорушення);
- **Відповідальність за статтею 17 Закону про регулювання** – 200 % вартості виробленої продукції, але не менше 85 000 грн.

Ставки акцизного податку

- Біоетанол – 133,31 грн. за 1 л.
- При умові використання для виробництва бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу, етил-трет-бутилового етеру (ЕТБЕ), інших добавок на основі біоетанолу, а також для виробництва біопалива номінальна ставка 0 грн., а фактична може становити 213 або 162 Євро за 1000 літрів.
- Біодизель – 106 євро за 1000 л.
- Паливо моторне альтернативне – 162 євро за 1000 літрів.
- Зріджений біометан – 52 євро за 1000 літрів.

Адміністрування акцизного податку

З метою адміністрування платежів акцизного податку платник податку повинен:

- Зареєструватися як платник акцизного податку у порядку статті 212 Податкового кодексу України;
- Зареєструвати власні акцизні склади, та виконувати правила адміністрування акцизного податку, передбачені Податковим кодексом України;
- Складати акцизні накладні у двох примірниках під час реалізації пального з акцизного складу до акцизного складу пересувного (під час закачування з виробничих потужностей до автоцистерни чи контейнеру).

Біоетанол та пальне звільняються від сплати акцизного податку у разі експорту (вивезення за межі митної території України).

Податковий вексель

З метою отримання пільги зі сплати акцизного податку на біоетанол (у разі використання біоетанолу для виробництва біопалива, бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу, етил-трет-бутилового етеру (ЕТБЕ), інших добавок на основі біоетанолу) необхідно використовувати податковий вексель.

Див. правила у статті 229 Податкового кодексу України.

- Сума покриття -133,31 грн. за 1 літр спирту.
- Видається на строк до 90 календарних днів і вважається погашеним у разі документального підтвердження факту цільового використання біоетанолу, що дозволяє застосовувати нульову ставку акцизного податку.

Стимулювання розвитку біопалив

- ▶ Податкові стимули
- ▶ Звільнення від оподаткування обладнання для виробництва біопалив
- ▶ Стимули у сфері транспорту
- ▶ Спеціальний інвестиційний договір
- ▶ Обов'язкове додавання – **наразі не працює**

Міжнародні зобов'язання України у сфері використання біопалива

- Договір про заснування Енергетичного Співтовариства
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (надалі – "**Угода про Асоціацію**").

Директиви ЄС

- Директива № 2018/2001/ЄС від 11.12.2018 «Про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел»;
- Директива № 2003/87/ЄС від 13.10.1993 «Про встановлення системи торгівлі квотами на викиди парникових газів у межах Союзу та внесення змін до Директиви Ради 96/61/ЄС» (зі змінами від 10.05.2023 внесеними Директивою № 2023/959/ЄС).
- Директива № 2003/96/ЄС від 27.10.1993 «Про реструктуризацію рамок Співтовариства щодо оподаткування енергетичних продуктів та електроенергії»;
- Директива № 92/83/ЄС від 19.10.1992 "Про гармонізацію структур акцизних зборів на алкоголь та алкогольні напої" від 19.10.1992 року (зі змінами від 29.07.2020, внесеними Директивою № 2020/1151/ЄС).

Директива № 2018/2001/ЄС (RED II)

- Визначення понять
- Кліматичні цілі (14 % ВДЕ на транспорті (3,5% advanced) біопалив до 2030)
- Гарантії походження – стаття 19
- Підходи до розрахунків показників зменшення викидів (т.зв. CI Score)
- Передові біопалива (Advanced biofuels) – Додаток IX
- Мультиплікатори для передових біопалив (double counting) – стаття 27

Директива № 2003/87/ЄС зі змінами (Директива № 2023/959/ЄС)

- ▶ Квотування викидів на автомобільному, авіаційному та морському (в ред. 2023) транспорті;
- ▶ Квотування викидів промисловості
- ▶ Система торгівлі та оплати квот
- ▶ 0 коефіцієнт для біопалива

Директива № 2003/96/ЄС vs Директива № 92/83/ЄС

Директива № 2003/96/ЄС від 27.10.1993 «Про реструктуризацію рамок Співтовариства щодо оподаткування енергетичних продуктів та електроенергії» визначає можливість застосування нульових ставок податку під фіскальним контролем до неденатурованого спирту

Директива № 92/83/ЄС передбачає звільнення від оподаткування та фіскального контролю денатурованого спирту.

Див. Рішення Суду ЄС - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62010CJ0503>

США

1 місце у світі за обсягами виробництва біопалива: 643 тис. барелів н.е./день

► Федеральні податкові пільги:

- USD 1 на галон біопалива
- USD 0.50 на галон біодизелю

► Обов'язкове змішування:

- Відновлювальні палива — 11.96%;
- Покрашені палива — 3.39%;
- Целюлозні палива – 0.48%;
- Дизель на основі біомаси – 2.58%.

► Податкові пільги на рівні штатів

Бразилія

2 місце у світі за обсягами виробництва біопалива: 376 тис. Барелів н.е./день

- ▶ Правила пільгового оподаткування біопалива – у Конституції
- ▶ Обов'язкове додавання біоетанолу (18 – 27,5%)
- ▶ Обов'язкове додавання біодизелю (12%)
- ▶ Торгівля сертифікатами декарбонізації (Cbio)

Іван Бондарчук

[LINKEDIN](#)

Bondarchuk@lcf.ua

ЧЛЕН АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

ЧЛЕН INTERNATIONAL BAR ASSOCIATION

ЧЛЕН РАДИ КОМІТЕТУ АПУ З ПИТАНЬ ЕНЕРГЕТИКИ, НАФТИ ТА ГАЗУ

ЧЛЕН БІОЕНЕРГЕТИЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

Іван має більш ніж 8-річний досвід роботи у сферах енергетичних ринків, енергоефективності та альтернативної енергетики. Його досвід включає роботу з проектами у галузі енергетики та інфраструктури, а також адміністративного, господарського, корпоративного права та регулювання державної допомоги на енергетичних ринках.

У 2018-2022 роках Іван супроводжував національних та міжнародних інвесторів проектів альтернативної енергетики, загальна встановлена потужність об'єктів яких перевищує 1 ГВт..

Іван закінчив київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Legal 500 EMEA 2023 – відзначений як керівник практики енергетики та природних ресурсів

Ukrainian Law Firms. A Handbook For Foreign Clients 2021 – серед помітних професіоналів практики енергетики та природних ресурсів